

INŠTITÚT GERMANISTIKY

Personálne obsadenie inštitútu

profesori:

prof. Dr. Jan Iluk
prof. PhDr. Ladislav Sisák, CSc.

docenti:

doc. Ľudovít Petraško, PhD.
doc. PhDr. Pavol Zupal, PhD.

odborní asistenti s PhD./CSc.:

PhDr. Marion Bujňáková, CSc.
PhDr. Anna Džambová, PhD.
Mgr. Marián Fedorko, PhD.
PhDr. Katarína Fedáková, PhD.
Mgr. Ján Jambor, PhD.
PhDr. Martina Kášová, PhD.
PhDr. Júlia Paračková, PhD.
PhDr. Oľga Segľová, CSc.
PaedDr. Slavomíra Tomášiková, PhD.

lektori:

Mgr. Norbert Conti
Mgr. Christian Irsfeld

Z dejín pracoviska

Inštitút germanistiky PU má svoje korene v Ústave cudzích jazykov pri Katedre slovenského jazyka a literatúry FF UPJŠ, ktorý bol založený 1. septembra 1959 s poslaním zabezpečiť vyučovanie ďalšieho živého jazyka na fakulte. Samostatná Katedra cudzích jazykov pod vedením doc. PhDr. Antona Boleka, CSc., vznikla o rok, t. j. v roku 1960, v ktorom sa začalo päťročné štú-

dium prvých desiatich poslucháčov odboru nemecký jazyk – ukrajinský jazyk. 1. februára 1963 bol vedením katedry poverený odborný asistent Juraj Valiska, ktorý túto funkciu vykonával do roku 1967.

V roku 1965 bola katedra, na ktorej sa okrem nemeckého jazyka študoval už aj anglický jazyk, premenovaná na Katedru západných filológií, pričom pod týmto názvom existovala do roku 1975, aj keď v priebehu tohto obdobia prešla niekoľkými organizačnými zmenami. Katedra zabezpečovala na jednej strane profiláciu budúcich absolventov v rámci oboch odborov, avšak na druhej strane sa venovala aj vyučovaniu ďalšieho cudzieho jazyka v rámci všeobecnej jazykovej prípravy všetkých poslucháčov fakulty. 1. februára 1966 sa súčasťou organizačnej štruktúry Katedry západných filológií stal aj Ústav cudzích jazykov pri Pedagogickej fakulte UPJŠ. Na katedre boli vytvorené tri ústavy podľa študijných odborov (anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk), pričom tieto ústavy zabezpečovali vyučovanie pre poslucháčov oboch fakúlt. Po dvoch rokoch bola vytvorená Katedra západných jazykov na Pedagogickej fakulte UPJŠ a Katedra západných filológií sa rozčlenila na Ústav anglického jazyka a Ústav nemeckého jazyka. V roku 1967 bol na krátky čas poverený vedením katedry Ing. Juraj Ochtinský a od roku 1968 do roku 1971 vykonával túto funkciu František Schwarz. V roku 1971 sa stal vedúcim katedry PhDr. Ladislav Šimon a 1. októbra 1974 prevzal funkciu vedúceho katedry PhDr. Juraj Valiska, CSc.

V roku 1975 došlo k ďalším zmenám v organizačnej štruktúre katedry. Jazykové katedry oboch fakúlt – Filozofickej i Pedagogickej – sa integrovali a znova rozčlenili podľa aprobačných predmetov na tri katedry : Katedru nemeckého jazyka a literatúry, Katedru anglického jazyka a literatúry a Katedru francúzskeho jazyka a literatúry. Tie pôsobili na Filozofickej fakulte UPJŠ od 1. augusta 1975. Vedúcim takto konštituovanej Katedry nemeckého jazyka a literatúry sa stal doc. PhDr. Juraj Valiska, CSc., ktorý túto funkciu vykonával až do opätovného zlúčenia spomínaných troch katedier v roku 1980.

V uvedenom roku vznikla integráciou Katedra germanistiky, anglistiky a romanistiky. Toto pracovisko zabezpečovalo uvedené tri odbory vysokoškolského štúdia a vyučovanie cudzieho jazyka v

rámci disciplín spoločného základu na oboch prešovských fakultách. Vedúcim katedry bol doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., ktorý túto funkciu vykonával do roku 1989. Po ňom ju na krátky čas – do opätovného rozdelenia KGAR na tri samostatné celky v roku 1990 – viedol doc. PhDr. Karel Sekvent, CSc.

V rokoch 1990 – 1994 bola jej vedúcou doc. PhDr. Mária Papsnová, CSc., a v rokoch 1994 – 2002 vykonával funkciu vedúceho katedry prof. PhDr. Ladislav Sisák, CSc. V roku 2002 prevzal funkciu vedúceho katedry PhDr. Ľudovít Petraško, PhD., a v rokoch 2003 – 2005 bola vedením katedry poverená PhDr. Oľga Segľová, CSc. V roku 2005 bola na FF PU v Prešove schválená organizačná reštrukturalizácia, na základe ktorej vznikol z dovtedajšej Katedry germanistiky Inštitút germanistiky s dvoma katedrami: Katedrou nemeckého jazyka a translitológie a Katedrou nemeckej literatúry. V tomto roku zároveň došlo aj k integrácii pracoviska s Katedrou nemeckého jazyka a literatúry FHPV PU v Prešove. Funkciu riaditeľa IG FF PU v Prešove vykonával v rokoch 2005 – 2008 prof. PhDr. Ladislav Sisák, CSc., a od roku 2008 bol vedením inštitútu poverený doc. PhDr. Pavol Zupal, PhD. Od 1. 7. 2009 je vedením inštitútu poverená PhDr. Júlia Paračková, PhD.

Pedagogická činnosť

K základným parametrom profilu absolventa bakalárskeho štúdia, ktoré trvá šesť semestrov, patrí vysoký stupeň jazykovej kompetencie a jej uplatňovanie v rozličných komunikačných aktoch v rozpätí všeobecný jazyk – odborný jazyk príslušnej oblasti ľudskej činnosti, najmä v spoločenskej, kultúrnej, správnej, hospodárskej sfére, ako aj v oblasti informatiky, cestovného ruchu a pod.

Dvojodborové magisterské učiteľské i neučiteľské štúdium trvá 10 semestrov. Študent získava vysokú jazykovú kompetenciu, základy jazykovedných a literárnovedných odborných disciplín, ako aj metód vedeckej práce. Integrovanou súčasťou učiteľskej formy štúdia je metodicko-didaktická príprava, ktorá zahŕňa aj pedagogickú prax. Absolvent tohto typu štúdia môže nájsť uplatnenie ako učiteľ nemeckého jazyka na základných a stredných školách, ako aj na vzdelávacích zariadeniach vyššieho typu. Absolvent neučiteľského štúdia sa stáva odborníkom pre nemecký jazyk a literatúru.

ru s možnosťou uplatnenia v rôznych oblastiach kultúry, hospodárstva, administratívy a manažmentu.

V rokoch 1998 - 2008 ukončilo štúdium germanistiky približne 200 poslucháčov. Kým do roku 1993 to boli len absolventi kombinácie nemecký jazyk - slovenský jazyk, v ďalších rokoch bola rozšírená možnosť aj o ďalšie aprobačné predmety, pričom aj napriek všeobecnému poklesu záujmu o nemecký jazyk sa zatiaľ darí v oblasti prijímania študentov udržiavať konsolidovaný stav. V súčasnosti vystupuje do popredia úloha personálneho a odborného dobudovania štúdia prekladateľstva a tlmočníctva, resp. základnej profilácie akademického pracoviska vzhľadom na aktuálne požiadavky spoločenskej praxe.

Ako ukazujú ohlasy z praxe, uplatnenie absolventov štúdia germanistiky v súlade s jeho profiláciou má vskutku široký záber, pričom absolventi štúdia germanistiky pôsobia jednak ako učitelia nemeckého jazyka na základných a stredných školách, ako pedagogickí a vedeckí pracovníci na vysokých školách, ale aj ako kvalifikovaní prekladatelia a tlmočníci v rôznych inštitúciách, redaktori v masovokomunikačných prostriedkoch, resp. ako lektori v rôznych typoch kurzov atď.

Vedeckovýskumná činnosť

Pracovníci inštitútu i jeho inštitucionálneho predchodcu rozvinuli v uplynulom období viacero typov aktivít súvisiacich s vedeckým výskumom, odbornou pedagogickou, posudzovateľskou, expertíznou, prekladateľskou a inou činnosťou doma i v zahraničí, čím prispeli k obohateniu výsledkov slovenskej germanistiky v jej teoretických a aplikačných súvislostiach. Vo výraznej miere k tomu prispelo i zlúčenie sesterských germanistických pracovísk na FF PU a FHPV PU v Prešove do jedného spoločného pracoviska, čo z hľadiska ďalšieho smerovania pracoviska znamenalo mnoho impulzov v jeho činnosti, predovšetkým však v obohatení možností vedeckého výskumu o viaceré interdisciplinárne súvislosti.

Ťažiská vedeckovýskumnej činnosti inštitútu spočívajú v týchto oblastiach:

- synchronný výskum nemeckého jazyka,
- diachrónny výskum nemeckého jazyka,

- nemecká literatúra v kontexte európskych literatúr, literárna veda a teória germanofónnych krajín z porovnávacieho aspektu,
- metodika a didaktika.

Výskum sa realizuje formou inštitucionálnych projektov, zapojenia do celoštátnych grantov a formou spolupráce s germanistickými pracoviskami a inštitúciami v nemecky hovoriacich krajinách. Výrazný je podiel jednotlivých členov inštitútu na vedeckých a odborných podujatiach doma i v zahraničí vrátane ich organizačného zabezpečovania.

Spolupráca so zahraničnými pracoviskami

Zahraničné styky a aktivity prešovskej germanistiky boli aj pred vznikom samostatnej katedry v roku 1990 v rámci možnosti na solídnej úrovni; išlo však takmer výlučne o kontakty s germanistickými pracoviskami v bývalej NDR. Jednotliví členovia tohto pracoviska spolupracovali veľmi intenzívne predovšetkým s Univerzitou Friedricha Schillera v Jene, pričom sa v rámci tejto spolupráce uskutočňovali jednak pracovné stretnutia učiteľov na vedeckých konferenciách a iných odborných podujatiach, výmenné pobyty učiteľov z oboch strán, ale išlo aj o pomoc nemeckých odborníkov pri kvalifikačnom raste jednotlivých pracovníkov. Okrem toho sa každoročne realizovali semestrové pobyty väčšieho počtu študentov na jensej univerzite, pôsobenie lektorov na prešovskom germanistickom pracovisku, poskytovanie študijnej literatúry atď. Po spoločenských a organizačných zmenách v rokoch 1989 a 1990 sa zmenil aj charakter zahraničných stykov, pričom sa pracovisko stalo autonómnejším. V dôsledku toho sa činnosť vedenia fakulty v tejto oblasti obmedzila skôr na koordinačné a kontrolné úlohy a v obmedzenej miere na finančnú podporu niektorých podujatí. Na jednej strane sa pracovisku otvorili možnosti kontaktov so všetkými nemecky hovoriacimi krajinami, avšak na druhej strane sa učители i študenti musia pri získavaní štipendií na študijné pobyty, pozvaní na medzinárodné vedecké podujatia organizované zahraničnými inštitúciami atď. presadiť predovšetkým dobrými výsledkami vo vedeckej práci, resp. štúdiu. Potešiteľné je, že IG FF PU v Prešove patrí v tomto ohľade k popredným germanistickým pracoviskám na Slovensku. V konkurencii slovenských

vysokých škôl každoročne získavajú učitelia a študenti štipendia Nemeckej akademickej výmennej služby (DAAD), resp. Rakúskej akademickej výmennej služby (ÖAAD) na päťmesačné (jednosemestrové) študijné pobyty na nemeckých či rakúskych vysokých školách, na letné prázdninové jazykové kurzy, krátkodobé či dlhodobé výskumné pobyty.

Pedagogický proces na Inštitúte germanistiky si už ťažko možno predstaviť bez aktívnej účasti lektorov z nemecky hovoriacich krajín, ktorí okrem praktického i špeciálneho odborného vyučovania plnia aj iné úlohy, ako sú napr. sprostredkovanie kontaktov so zahraničnými inštitúciami, odborné a jazykové konzultácie so študentmi i učiteľmi, ako aj organizácia kultúrnych podujatí a iné odborné a spoločenské aktivity mimo akademickej pôdy. Lektori boli, resp. sú vysielaní týmito inštitúciami: Nemecká akademickej výmenná služba (DAAD), Rakúska akademickej výmenná služba (ÖAAD) a Spolkový úrad pre správu (BVA).

Pobyty učiteľov Inštitútu germanistiky v zahraničí súvisia na jednej strane s úlohami vyplývajúcimi z ich vedeckého výskumu a na druhej strane sa možnosti štúdia v univerzitných knižniciach s najnovšími publikáciami, ako aj konzultácií s poprednými germanistami pozitívne odrážajú aj v skvalitňovaní pedagogickej činnosti – v obsahu prednášok a seminárov, v inovácii metód práce.

Účasť na konferenciách a odborných seminároch je príležitosťou konfrontovať výsledky vedeckého výskumu a pedagogickej skúsenosti s germanistami nielen z nemecky hovoriacich krajín, ale nezriedka aj z celého sveta.

K najvýznamnejším partnerom v tejto oblasti patrili v období od r. 1999 okrem veľvyslanectiev po nemecky hovoriacich krajín, kultúrnych inštitúcií, centier, nadácií a akademickej výmenných agentúr napríklad aj Univerzita Friedricha Schillera v Jene, Univerzita vo Würzburgu, Univerzita Karla Franzens v Grazi, Švajčiarskeho literárneho archívu v Berne, Nadácie Pro Helvetia v Zürichu, ako aj germanistické pracoviská z Pedagogickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Pedagogickej fakulty Masarykovej Univerzity v Brne.

Členovia inštitútu sú aj členmi viacerých medzinárodných projektov v jednotlivých oblastiach germanistického výskumu.

Rozvojové aktivity

Na plnenie úloh v oblasti vzdelávania, výskumu a vedeckej prípravy nových odborníkov potrebuje inštitút miesta nových profesorov, docentov a interných doktorandov. Vedenie inštitútu vytvára optimálne podmienky na kontinuálnu výskumnú činnosť a publikovanie jej výsledkov ako základného predpokladu inauguračných a habilitačných. Doktorandské štúdium je predpokladom vedecko-pedagogického pôsobenia na pracovisku. Je potrebné, aby na základe riešenia výskumných úloh boli ich výsledkom aj interdisciplinárne súvislosti a vo väčšom počte než doteraz aj vysokoškolské učebnice, ktoré by prezentovali výskumné aktivity pracovníkov inštitútu v širších spoločenských oblastiach, predovšetkým však ako reakciu na bezprostredné potreby spoločenskej praxe. Inštitút sa preto v nasledujúcom období sústreďí na pedagogickú a vedeckú spoluprácu s partnermi na Univerzite v Trieri a prehĺbi ju najmä o spoločné podujatia (výskum, výmena hosťujúcich učiteľov, spoločné odborné podujatia, spoločné zborníky, vysielanie študentov na študijné pobyty a doktorandov na stáže a konzultácie).

V rámci programu Sokrates/Erasmus plánujeme zintenzívniť študentské mobility s cieľom vyslať viac študentov nášho inštitútu na zahraničné germanistické pracoviská a prijať u nás viac zahraničných študentov. Chceme aj zdynamizovať učiteľské mobility a zamerať sa najmä na hosťovanie zahraničných kolegov u nás, a to predovšetkým v disciplínach, ktoré sa na našom pracovisku zatiaľ rozvíjajú menej intenzívne.

Autor:
doc. PhDr. Pavol Zubal, PhD.